ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук
Факультет медицини

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького
Кафедра стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчаль
но-методичної роботи
_____ Ярослав ШТАНЬКО
« _01_ » _вересня_ 2026 р.

ЦІННОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність:	11 Стоматологія
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Стоматологія
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання:	I

Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:
к.соц..н., доцент, доцент кафедри
права імені академіка УАН о. Івана Луцького **Олександра ПТАШНИК**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри права
імені академіка УАН о. Івана Луцького
протокол №1 від 28 серпня 2026 року
в.о. завідувача кафедри **Олександра ПТАШНИК**

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП **Оксана КЕРЗЮК**

на засіданні кафедри стоматології
протокол № 1 від 28 серпня 2026 року
в. о. завідувача кафедри **Оксана КЕРЗЮК**

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 року

e-mail	oleksandra.i.ptashnyk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/node/1194
Сторінка курсу в СДО	СДО https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3761

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» - це навчальна дисципліна, яка формує у студентів активну громадянської позицію як суб'єкта громадянського суспільства; утверджує участь у функціонуванні інститутів громадянського суспільства; формування та усвідомлення цінностей громадянського суспільства, серед яких: моральні цінності; права й свободи людини і громадянина; свобода, рівність та справедливість; життя людини; політичний плюралізм та демократія; свобода слова та вільні ЗМІ; приватна власність. Важливо не просто бути громадянином своєї держави, а брати активну участь у збереженні та вдосконаленні своєї держави. Для цього людині необхідно бути проникливою та освіченою, щоб знати, що в державі облаштовано добре, що потребує змін, що потребує дбайливого ставлення та захисту.

Мета сформувати здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

Завдання дисципліни: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними позиціями сучасного наукового дискурсу з проблем громадянського суспільства, здійснити огляд основних теоретичних моделей громадянського суспільства, визначити його структуру, інституційну та ціннісну складові; створити передумови (інформаційні та пізнавально-психологічні) для вироблення здобувачами вищої освіти свого власного погляду на проблеми громадянського суспільства, взаємовідносини громадянського суспільства та держави, їхньої роль у поступі суспільства та розбудові держави, діяльності соціальних інститутів.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- ключові положення теорії громадянського суспільства, розуміння його сутності, ознак, структури;
- сутність правової держави та основні закономірності її розвитку;
- поняття політичної системи громадянського суспільства, її структуру, суб'єктів, місце в ній держави;
- співвідношення громадянського суспільства і держави;
- природу влади;
- діалектику розвитку та співвідношення процесів управління та самоврядування у громадянському суспільстві;
- проблеми сучасної демократії та шляхи їх розв'язання;
- специфіку і проблему представницького і прямого правління в громадянському суспільстві;
- поняття феномену «свободи» (у тому числі, «політичної свободи») як ключової ідеї громадянського суспільства;
- основні форми громадянської активності;

- основні фактори розвитку різних систем громадянського суспільства;
- специфіку правового регулювання та його значення для розвитку громадянського суспільства.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій знання та розуміння діалектичного взаємозв'язку між правовою державою та громадянським суспільством;
- аналізувати стан і перспективи розвитку громадянського суспільства та окремих його складових (систем) з точки зору основних постулатів теорії держави і права;
- будувати професійну та буденну діяльність, виходячи з розуміння глобальності проблематики розвитку громадянського суспільства.;
- аналізувати процес становлення громадянського суспільства та культури громадянськості у незалежній Україні.

Професійні компетентності та результати навчання, **яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП "Розробка та тестування програмного забезпечення», введеної в дію ЗВО "Університет Короля Данила" "01" вересня 2026 року, Наказ № 33 о/д від 29 травня 2026 року).**

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання

ЗК 11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Прагнення до збереження довкілля. ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.	РН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**1**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ЄКТС	**3**

Аудиторні навчальні заняття		**денна форма**	**заочна форма**
	лекції	**16 (в годинах)**	**___ (в годинах)**
	семінари, практичні	**14 (в годинах)**	**___ (в годинах)**
Самостійна робота		**60 (в годинах)**	**_84__ (в годинах)**
Форма підсумкового контролю	**екзамен (1 год.)**		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни[1]:

Пререквізити	Постреквізити
Основи наукового пізнання Актуальні проблеми історії Критичне мислення	**Особистісна ефективність**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

Громадянське суспільство: підходи до визначення. Громадянське суспільство як соціальна спільнота. Основи громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства. Політико-правові основи громадянського суспільства. Економічні основи громадянського суспільства. Духовні і культурно-моральні основи громадянського суспільства. Принципи громадянського суспільства. Принцип ринкових відносин, різноманітності форм власності. Принцип економічної незалежності індивідів від держави. Принцип рівності прав і свобод людей у всіх сферах суспільного життя. Принцип рівності перед законом і правосуддям, надійності юридичної захищеності особистості. Принцип поділу влади і взаємодії її гілок.

Питання для самостійного вивчення. Історичний аспект громадянського суспільства. Структурний аспект громадянського суспільства. Культурний аспект громадянського суспільства.

ТЕМА 2. ОСОБИСТІСТЬ, ЧЛЕН СУСПІЛЬСТВА І ПРЕДСТАВНИК КУЛЬТУРИ (2 ГОД)

Особистість як соціальна якість людини. Потреба бути освіченим, поінформованим, досвідченим. Людина як суб'єкт. Ролі та статус у суспільстві. Рівень самостійності особи. Рівень свободи особи. Парадокс. Демагогія.

1

Відповідальність громадянина. Етичність та моральність громадянина. Авторитет у суспільстві.

Питання для самостійного вивчення. Відповідальні дії. Що люди роблять щоб уникнути відповідальності. Види відповідальності. Фактори, що впливають на авторитет у суспільстві.

ТЕМА 3. ЛЮДИНА ЯК ГРОМАДЯНИН. ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН (2 ГОД)

Громадянин. Хто може вважати себе громадянином. Почуття обов'язку. Почуття відповідальності. Передумови формування громадянського суспільства. Народ як об'єднання громадян. Народ як суб'єкт громадянського суспільства. Громадянин-професіонал.

Конституційні обов'язки громадян. Захист Вітчизни. Сплата податків і зборів. Незаподіяння шкоди природі, культурній спадщині. Шанування державних символів. Додержання Конституції України та законів України. Непосягання на права і свободи, честь і гідність інших людей. Обов'язки громадян в сфері охорони здоров'я. Обов'язок піклуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян. Обов'язок у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення. Екологічні обов'язки. Обов'язок кожного берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства.

Питання для самостійного вивчення. Становлення ідеї національної еліти. Поняття національна еліта. Формування національної еліти. Ознаки національної еліти. Відповідальність, хоробрість, служіння суспільним інтересам, самовдосконалення, обачливість, відданість, завбачливість, моральність, справедливість, поміркованість, самопожертва як сутнісні риси національної еліти. Шанування державних символів. Відповідальність за невиконання обов'язку щодо шанування державних символів. Наруга над державними символами.

ТЕМА 4. ПРАВА ЛЮДИНИ (2 ГОД)

Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Покоління прав людини. Типологія прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Розвиток гарантій прав людини в Україні, Європі та в світі; поглиблення змісту й розширення обсягу прав людини; обмеження свободи вживання наркотичних засобів: причини і принципи; проблема глобального правосуддя.

Питання для самостійного вивчення. Перше покоління прав людини. Друге покоління прав людини. Третє покоління прав людини. Четверте покоління прав людини. Поняття верховенства права, його складові. Заборона дискримінації як принцип прав людини. Види дискримінації: пряма дискримінація, непряма дискримінація.

ТЕМА 5. СПРАВЕДЛИВІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СВОБОДА ЯК ЦІННОСТІ. МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ (2 ГОД)

Поняття цінностей. Громадянські цінності, громадянські знання, громадянські уміння, громадянської компетентність. формування цінностей громадянського суспільства. Класифікація цінностей. Загальнолюдські, демократичні, національні цінності. Аспекти формування національних цінностей: естетичний, етичний, етнічний. Моральні цінності: поняття та види. Справедливість у громадянському суспільстві. Принцип природної справедливості. Історичний поступ ідеї справедливості. Спорідненість справедливості з моральним обов’язком. Свобода як всезагальний принцип громадянського суспільства. Межа свободи. Свавілля. Рівність у громадянському суспільстві.

Питання для самостійного вивчення. Характеристика моральних цінностей: мудрість, щастя, свобода, любов, милосердя, чесність, щирість, старанність, вірність, правдивість, доброзичливість, надійність, порядність, відповідальність, праця, правда, людина, знання, культура.
Свобода совісті та віросповідання. Свобода та особиста недоторканність. Свобода слова. Свобода вираження поглядів. Свобода пересування.

ТЕМА 6. ЖИТТЯ ТА ЙОГО ЗАХИСТ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

Невід'ємне право кожної людини на життя. Право на життя за Конституцією України. Право на життя та ст. 3 Загальної декларації прав людини. Гарантування державою захисту від свавільного позбавлення життя кожної людини, що перебуває під її юрисдикцією. Матеріальні та процесуальні зобов’язання держави щодо гарантування права на життя.
Питання для самостійного вивчення. Смертна кара та її скасування. Евтаназія: історія становлення. Види евтаназії. Перспективи впровадження евтаназії в Україні.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

Місце політичних партій у громадянському суспільстві Поняття та сутність політичних партій. Мета створення політичних партій. Фактори утворення політичних партій. Структурні рівні політичної партії. Функції політичних партій. Класифікація політичних партій. Типологія партійних систем.
Поняття громадських об'єднань. Громадська організація. Громадська спілка. Молодіжні громадські об'єднання. Заборона утворення і діяльність громадських об’єднань, які спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення

державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі. Принципи громадських об’єднань. Нормативно-правова основа функціонування громадських об'єднань.

Питання для самостійного вивчення. Становлення та розвиток політичних партій. Політичні партії України. Правова регламентація утворення та функціонування політичних партій в Україні. Заборонені політичні партії. Види громадських об'єднань. Всеукраїнські, міжнародні та місцеві громадські об'єднання. Порядок утворення громадських об'єднань. Порядок утворення молодіжних громадських об'єднань.

Тема 8. Концепція сталого розвитку суспільства: баланс екології, економіки та громадянської відповідальності (2 год)

Феномен сталого розвитку (Sustainable Development): витоки концепції, еволюія світового погляду на межі зростання та ключова доктрина гармонізації потреб теперішнього й майбутніх поколінь (звіт «Наше спільне майбутнє»).Тріада сталого розвитку: нерозривний взаємозв'язок і баланс трьох головних компонентів — економічного зростання, соціальної інклюзії та еко логічної безпеки. Глобальний контекст — 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН: системний огляд цілей, їхня універсальність, взаємозалежність і значення для трансформації українського суспільства в умовах сучасних викликів. Енергетичний вимір сталого розвитку: Ціль 7 ЦСР («Доступна та чиста енергія») як ключовий передумова декарбонізації економіки, подолання кліматичних змін та забезпечення екологічної справедливості. Екологічне управління та раціональне споживання: роль екодизайну, енергетичного маркування, енергетичного аудиту та систем енергоменеджменту в досягненні цілей сталого розвитку на рівні держави, громад і бізнесу.

Питання для самостійного вивчення. Внесок інститутів громадянського суспільства в реалізацію Національної стратегії сталого розвитку в Україні. Перехід від споживацької моделі до парадигми сталого способу життя: екологічна свідомість як нова суспільна цінність. Принцип «Сталий розвиток починається з кожного»: практичні кроки до зменшення індивідуального екологічного сліду в повсякденному житті.

Зміст семінарських занять

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

1. Поняття «суспільство».
2. Соціальна структура суспільства.
3. Соціальні інститути та організації.
4. Громадянське суспільство як соціальна спільнота.
5. Структура громадянського суспільства.
6. Принципи громадянського суспільства.

ТЕМА 2. ОСОБИСТІСТЬ, ЧЛЕН СУСПІЛЬСТВА І ПРЕДСТАВНИК КУЛЬТУРИ (2 ГОД)

1. Особистість як суб’єкт та об’єкт соціальних відносин.
2. Соціологічна структура особистості.
3. Потреби особистості.
4. Соціалізація особистості.

ТЕМА 3. ЛЮДИНА ЯК ГРОМАДЯНИН. ОБОВ’ЯЗКИ ГРОМАДЯН. (2 ГОД)

1. Поняття «громадянин».
2. Інститут громадянства.
3. Держава та громадянське суспільство.
4. Взаємозв’язок та взаємовідповідальність держави та громадянина.

ТЕМА 6. ПРАВА ЛЮДИНИ (2 ГОД)

1. Поняття прав людини.
2. Покоління прав людини.
3. Типологія прав людини.
4. Методи й механізми захисту прав людини.
5. Розвиток гарантій прав людини в Україні, Європі та в світі.

ТЕМА 5. СПРАВЕДЛИВІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СВОБОДА ЯК ЦІННОСТІ. МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ (2 ГОД)

1. Поняття цінностей.
2. Класифікація цінностей.
3. Аспекти формування національних цінностей: естетичний, етичний, етнічний.
4. Моральні цінності: поняття та види.
5. Справедливість у громадянському суспільстві.
6. Свобода як всезагальний принцип громадянського суспільства.
7. Межа свободи. Свавілля.
8. Рівність у громадянському суспільстві.

ТЕМА 6. ЖИТТЯ ТА ЙОГО ЗАХИСТ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

1. Невід'ємне право кожної людини на життя.
2. Право на життя за Конституцією України.
3. Право на життя та ст. 3 Загальної декларації прав людини
4. Матеріальні та процесуальні зобов’язання держави щодо гарантування права на життя.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

1. Поняття громадських об'єднань.
2. Громадська організація.
3. Молодіжні громадські об'єднання.
4. Нормативно-правова основа функціонування громадських об'єднань.
5. Поняття та сутність політичних партій.
6. Фактори утворення політичних партій.
7. Структурні рівні політичної партії.
8. Функції політичних партій.
9. Типологія партійних систем.

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «*Цінності громадянського суспільства***»**

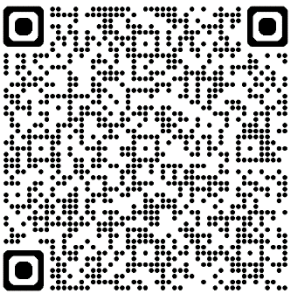
Найменування видів робіт	**Розподіл годин**	
	денна форма	**заочна форма**
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	
Підготовка до поточного контролю	20	
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	

ПОЛІТИКА КУРСУ

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за посиланням.

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за покликанням.

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

«Політика використання штучного інтелекту» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за покликанням.[2] *«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за покликанням.*

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі

[2] визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

порушення цієї заборони результат анульовується без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за посиланням.
Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за покликанням.[3]

Для отримати знання від провідних українських та міжнародних практиків з питань захисту прав людини, безпеки, екології та сталого розвитку.курси на платформах онлайн курсів, результати яких будуть враховані в поточному оцінюванні:

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	Міжнародне гуманітарне право у професійній діяльності публічних службовців https://prometheus.org.ua/prometheus-free/humanitarian-law-public-servants/	при представленні сертифікату з цього курсу здобувачу буде зараховано дві оцінки відмінно "5" за тему "**Життя та його захист у громадянському суспільстві**"
2.	Добробут планети: що має знати й може вміти кожен https://prometheus.org.ua/prometheus-free/planet-wellbeing-knowledge/	при представленні сертифікату з цього курсу здобувачу буде зараховано оцінку відмінно "5" за тему " **Концепція сталого розвитку суспільства: баланс екології, економіки та громадянської відповідальності** "

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі інформаційних технологій.

[3] визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
РН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	екзамен

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» необхідно:

1) персональні комп'ютери, ноутбуки та/або мобільні пристрої з доступом до мережі Інтернет;
2) мультимедійне обладнання або інтерактивна панель для демонстрації навчального матеріалу;
3) доступ до офіційного веб-порталу парламенту України та інформаційно-пошукової системи «Законодавство України»,;
4) доступ до електронних бібліотечних та науково-інформаційних ресурсів;
5) програмне забезпечення для роботи з текстовими документами, презентаціями, таблицями та іншими цифровими матеріалами;
6) цифрові інструменти та сервіси штучного інтелекту для пошуку, систематизації, аналізу й опрацювання навчальної інформації.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється

«Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«Відмінно»	Студент демонструє повне, глибоке та системне володіння навчальним матеріалом. Бере активну ініціативну участь у дискусіях на кожному занятті, виявляючи лідерські якості, високу аналітичну культуру та активну громадянську позицію. Ґрунтовно аналізує теоретичні моделі громадянського суспільства, їхню інституційну структуру та взаємодію з державними й громадськими інституціями. Чітко розуміє та диференціює фінансово-адміністративні засади функціонування публічного та громадського секторів. Будує логічні, критичні, аргументовані й самостійні висновки щодо прав людини, моральних цінностей, демократичних інститутів та сучасних соціальних викликів.
«Добре»	Студент загалом опанував навчальний матеріал, проте допускає окремі неточності чи потребує часу на роздуми. Систематично долучається до роботи на семінарах, аргументовано відповідає на запитання викладача та колег. Правильно трактує ключові положення теорій громадянського суспільства, хоча іноді потребує наведення додаткових уточнюючих прикладів для глибшого аналізу. Розуміє базові принципи фінансування, проєктування та адміністративного забезпечення ініціатив, але може плутати деталі або процедури планування. Висловлює власну думку, яка є логічною, проте не завжди достатньо підкріплена практичним досвідом, статистикою чи нормативною базою.
«Задовільно»	Студент володіє лише мінімальним рівнем необхідних знань. Виявляє пасивність під час аудиторної роботи, відповідає переважно на прямі запитання викладача, часто обмежуючись репродуктивним відтворенням тексту лекції чи підручника. Має поверхневе уявлення про структуру громадянського суспільства, покоління прав людини та демократичні процедури. Може назвати базові джерела фінансування чи інструменти взаємодії з владою, але не розуміє механізмів їх реалізації, прозорості та підзвітності. Відчуває значні труднощі під час спроби самостійно

	сформувати аргументовану позицію щодо складних суспільно-політичних чи етичних явищ.
«Незадовільно»	Студент не опанував обов'язковий мінімум знань. Не виявляє жодної готовності до відповіді. Не знає базових термінів дисципліни (громадянське суспільство, права людини, цінності). Повністю відсутнє розуміння адміністративних чи фінансових засад управління закладами культури. Не здатний логічно побудувати відповідь або виявити власну позицію щодо обговорюваних проблем.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».[4]

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	**Рівень досягнень, %**
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89

[4] можна вказати теми чи завдання, які є обов’язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	67 – 74
E	60 – 66
FX	35 – 59
F	0 – 34

Здобувачі, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об’єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ[5]

Основна література

1. Юло Вооглайд. Мислити як громадянин. Таллін. 2020. 444 с.
2. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв та ін. ; за ред. М. П. Требіна ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків : Право, 2013. 536 с.
3. Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ : Алерта, 2023. 304 с
4. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / В. М. Яблонський та ін. ; за ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2019. 112 с.
5. Громадянське суспільство в Україні : сучасний стан, виклики, стратегія модернізації : монографія. У 2-х т. Т. 1. Загальнотеоретичні та конституційно-правові аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні /

[5]

за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Скрипнюка. Київ : Юридична думка, 2018. 676 с.

6. The role of international humanitarian law in ensuring children's rights in conflict zones BUT Yurii, I Churikova, O Ptashnyk, R Bespalenkov… - Revista Jurídica Portucalense, 2025 DOI: https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(38)2025.ic-9

Додаткова література

1. Гаєвська Л. А. Феномен громадянського суспільства і його вплив на становлення державно-громадського управління освітою (теоретикометодологічний аспект) URL : http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07glatma.htm.

2. Колодій А. Чим є і чим не є громадянське суспільство URL : http://www.hgi.org.ua.

3. Колісник В. Уповільнення демократичного поступу України на тлі нових викликів та дезорієнтації громадянського суспільства. *Право України*. 2019. № 11. С. 183-199.

4. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава : співвідношення в публічному управлінні. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1713.

5. Кресіна І., Стойко О. Громадянське суспільство. Енциклопедія цивільного права України / за ред. Я. М. Шевченко ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Ін Юре, 2009. 952 с.

6. Кузнєцова Н. С., Оніщенко Н. М. Роль правової ініціативи у становленні громадянського суспільства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2018. № 1. С. 120-130.

7. Лелюк Р. В. Концептуальні підходи до процесу взаємодії органів державної влади та громадськості. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2018. №4. С. 65-69.

8. Лотюк О. С. До проблеми розуміння функцій громадянського суспільства. URL: http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-3-2013/item/106-do-problemy-rozuminnia-funktsii-hromadianskoho-suspilstvalotiuk-o-s.

9. Лук'янова М. М. Роль організацій громадянського суспільства в розвитку сільських територій. *Агросвіт*. 2020. № 11. С. 127-135.

10. Лук'янчук Г. Волонтерство – основа відповідального суспільства. *Слово Просвіти*. 2020. Ч. 50 (10-16 груд.). С. 6.

11. Лях Ю. І. Організаційно-правове забезпечення комунікаційних відносин у сфері публічного адміністрування в Україні. *Університетські наукові записки*. 2019. № 4. С. 72-81.

12. Мацюк А. Історичні витоки громадянського суспільства та ідей суспільного договору. *Публічне право*. 2018. № 3. С. 231-238.

13. Пишна Л. Г. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, структура і принципи (цивільно-правовий аспект). URL : https://sworld.education/simpoz4/136.pdf.

14. Резнік О. Суб'єкти громадянських практик як підґрунтя демократичного транзиту України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 1. С. 5-22.

15. Стерненко С. Найкращий період у нашій історії : як розвивається громадянське суспільство в Україні. *Український тиждень*. 2021. № 33/34. С. 68-69.

16. Ткачук І. Світові та національні принципи організації, функціонування та фінансування організацій громадянського суспільства. *Журнал європейської економіки*. 2019. № 3. С. 323-335.

17. Третяк С. М. Формування поняття «громадянське суспільство» в західній та українській політико-правовій думці. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Tretyak_2002_1.pdf.

18. Яковлєв П. О. Правові засади участі інститутів громадянського суспільства у забезпеченні інформаційної безпеки України. *Часопис Київського університету права*. 2019. №4. С. 142-146.

19. Яремович О. І. Вплив інститутів громадянського суспільства на правоохоронні органи держави крізь призму діяльності громадських рад. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 145-148.

Нормативно-правові акти:

1. Про громадські об'єднання (стаття 21) : Закон України в редакції від 22.05.2021 № 4572-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text.

2. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19.

3. Про місцеве самоврядування: Закон України в редакції від 09.08.2021р. № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text.

4. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : Указ Президента України від 27 верес. 2021 р. № 487/2021. Голос України. 2021. 1 жовт. С. 10-11.

5. Про органи самоорганізації населення (стаття 14) : Закон України в редакції від 01.01.2020р. № 2625-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text.

6. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності (статті 18, 22) : Закон України в редакції від 02.11.2016р. № 5026-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text.

7. Про професійних творчих працівників та творчі спілки» (стаття 9): Закон України в редакції від 04.11.2018р. № 554/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80#Text.

8. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (статті 21–24): Закон України в редакції від 23.05.2021р. № 1045-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text.

9. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016. URL: https://www.president.gov.ua/documents/ 682016- 19805 4
10. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 710-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/
npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitkugromadyanskoyi-osviti-v-ukrayini